

Rigsombudsmanden på Færøerne

Tórshavn, den 10. juni 2025

Orientering nr. 12/2025

Meningsmåling: Javnaðarflokkurin i historisk tilbagegang

Efter at det den 19. maj 2025 ikke lykkedes landsstyret at få stemt den seneste tids mest omdiskuterede og omfattende sager – den ene om projektering og udbud af Suðuroy-tunnelen og den anden om forhøjelse af pensionsalderen til 70 år – igennem i Lagtinget (se Orientering nr. 8-11/2025), har Javnaðarflokkurin med lagmand Aksel V. Johannesen i spidsen fået det, som mediet Sosialurin omtaler som *"en ordentlig lussing"* i form af historisk stort fald i vælgertilslutningen. Spyr.fo har for mediet portal.fo offentliggjort en meningsmåling foretaget den 26. maj 2025 blandt 500 personer. Ifølge målingen mister koalitionen (bestående af Javnaðarflokkurin, Tjóðveldi og Framsókn) 6 af sine tilsammen 18 mandater og dermed sit flertal, imens Fólkaflokkurin og Sambandsflokkurin tilsammen ville kunne danne en flertalskoalition med 19 mandater bag sig.

Resultatet er vist nedenfor sammen med øvrige meningsmålinger og valget den 8. december 2022.

Parti	Lagtingsvalg dec. 2022	Spyr.fo 7. maj 2024	Spyr.fo 11. sep. 2024	Spyr.fo 13. mar. 2025	Spyr.fo 26. maj 2025
Fólkaflokkurin	18,9 (6)	26,5 (9)	28,8 (10)	27,0 (9)	34,0 (11)
Sambandsflokkurin	20,0 (7)	22,5 (8)	22,3 (8)	23,8 (8)	22,2 (8)
Javnaðarflokkurin	26,6 (9)	19,4 (6)	20,4 (7)	19,3 (6)	14,5 (5)
Sjálvstýri	2,7 (0)	1,3 (0)	1,3 (0)	1,8 (0)	1,2 (0)
Tjóðveldi	17,7 (6)	17,0 (6)	13,2 (4)	18,6 (6)	14,8 (5)
Miðflokkurin	6,6 (2)	6,6 (2)	7,1 (2)	4,6 (2)	5,9 (2)
Framsókn	7,5 (3)	6,7 (2)	6,9 (2)	4,9 (2)	7,3 (2)
I alt	100,0 (33)	100,0 (33)	100,0 (33)	100,0 (33)	100,0 (33)

Javnaðarflokkurins tilbagegang er på 12,1 procentpoint, svarende til 4 mandater, ift. valget i 2022, imens Fólkaflokkurin får usædvanlig stor opbakning og er gået frem med hele 7 procentpoint på blot to og en halv måned. I en tilknyttet artikel peger mediet dagur.fo på, at Fólkaflokkurin desuden klart er det

stærkeste parti i Suðurstreymoy/Tórshavn kommune, som er et område, der ellers har været betragtet som en udfordring for partiet. Samtidig er Javnaðarflokkurin den store taber i Tórshavn. Det bemærkes, at 15 pct. af de adspurgte ikke havde taget stilling, at 3,3 pct. ville stemme blankt, og at 1,2 pct. ikke ville stemme. Usikkerheden i undersøgelsen er op til 3,5 pct.

Lagmand Aksel V. Johannesens popularitet blandt vælgerne er også faldet. I samme vælgerundersøgelse foretaget den 26. maj 2025 og publiceret på mediet dagur.fo den 28. maj 2025 svarer 52 pct., at de synes, lagmanden har klaret sig *"dårligt"* (20 pct. heraf svarer, at han har klaret sig *"rigtig dårligt"*), når det kommer til at træffe nødvendige beslutninger. Vælgerne er desuden den 7. juni 2025 blevet spurgt om, hvordan landsstyremedlemmerne klarer sig. På en skala fra 1 til 5, hvor 1 er meget dårligt, 3 hverken er godt eller dårligt, og 5 er meget godt, ligger partiforpersonerne i landsstyrekoalitionen således: Aksel V. Johannesen (Javnaðarflokkurin) 2,5. Sirið Stenberg (Tjóðveldi) 3,1. Og Ruth Vang (Framsókn) 2,3.

Lagmanden har bl.a. i en podcast produceret af mediet Norðlýsið tilkendegivet, at *"jeg som formand for Javnaðarflokkurin har hovedansvaret for resultatet"*. Han understreger, at han godt vidste, at det næppe ville blive populært at forhøje pensionsalderen, men at han fortsat mener, at det er nødvendigt, idet Færøerne har en *"kæmpeudfordring"* med den finanspolitiske holdbarhed. Dog, skulle han *"gribe i egen barm, burde forslaget, som blev fremlagt, være blevet til i tættere samarbejde med fagforeningerne og arbejderforeningerne."* Det vil ifølge lagmanden kræve justeringer af forslaget for at opnå opbakning fra fagforeningerne, hvilket han tilkendegiver at ville arbejde for. Om Suðuroy-tunnelen konkluderer lagmanden i podcasten: *"Det er uheldigt, at den og pensionssagen blev knyttet sammen, for de har intet med hinanden at gøre."* Han mener dog fortsat, at Suðuroy-tunnelen skal bygges, og han tror på, at *"det kan lade sig gøre at opnå en bred aftale ... inden valget kommer"*. Næste lagtingsvalg skal afholdes senest den 8. december 2026.

Lagmanden fastslår såvel i podcasten som i andre medier, at *"det er klart den dårligste meningsmåling, partiet (red.: Javnaðarflokkurin) har haft i de år, jeg har været formand"*, men fastholder, at *"meningsmålinger ikke kan ændre vores politik"*. Dette sidste stiller politisk kommentator Beinta Løwe imidlertid spørgsmålstejn ved i et interview i KVF: *"Der er ingen tvivl om, at de to sager (red.: om hhv. etablering af Suðuroy-tunnelen og forhøjelse af pensionsalderen), som vi har set på det seneste, har splittet folk, både ude i landet, men også i koalitionen ... Fortsætter de (red.: koalitionen) arbejdet med dem, når nu vælgerne så klart viser dem, at de er utilfredse med det, eller finder de en anden løsning, som måske passer vælgerne bedre? ... Det bliver det interessante"*.

Politisk uenighed om Færøernes fremtidige forfatningsretlige stilling

Et centralt element i koalitionsaftalen mellem Javnaðarflokkurin, Tjóðveldi og Framsókn (indgået i december 2022) er at opnå et bredt nationalt kompromis om Færøernes forfatningsretlige stilling. Lagmand Aksel V. Johannesen, der leder dette arbejde, har indkaldt til det foreløbigt tredje partiledermøde om sagen i år den 10. juni 2025. I den forbindelse har han til KVF den 6. juni 2025 gentaget, at den nyordning, som Javnaðarflokkurin ser for sig, består af tre ligestillede lande i et stærkt fællesskab (se bl.a. Orientering nr. 2/2025 og Temaorientering nr. 1/2025). Partierne præsenteres på partiledermødet ikke for et detaljeret forslag, men mere overordnet, hvilke udfordringer Færøerne har, og hvordan man mener, at disse kan løses.

Sambandsflokkurin lagde den 7. juni 2025 et opslag på Facebook, hvor det bl.a. oplyses: *"Javnaðarflokkurins lagmand har nu offentligt meddelt, at Javnaðarflokkurin sammen med de øvrige løsrivelsespartier vil trække Færøerne ud af rigsfællesskabet."* Det er formentlig ovenstående ordning, som Javnaðarflokkurin har italesat siden starten af 2025, som der refereres til. Oversættelse af opslaget til dansk er vedlagt som bilag.

I et interview med KVF den 7. juni 2025 siger formand for Sambandsflokkurin, Barður á Steig Nielsen, at partiet ikke kommer til at lægge stemmer til et forslag om, at Færøerne trækker sig ud af rigsfællesskabet. Han henviser til Sambandsflokkurins reformforslag *"Nýtt Samband"* (*"Ny Samhørighed"*) fra juli 2024 om en nyordning af forholdet inden for rigsfællesskabet, der dog samtidig skal indebære større

udenrigspolitisk råderum for Færøerne med beslutningskompetence i den del af udenrigspolitikken, der kun vedrører Færøerne (se Temaorientering nr. 1/2024).

Sambandsflokkurin fremhæver bl.a. i Facebook-opslaget baggrunden for partiets holdning til et forsat rigsfællesskab med Danmark: *"Med statsborgerskabet har alle færinger adgang til alt, som riget tilbyder, og med det røde pas i hånden rækker mulighederne langt ud over rigsfællesskabet. For eksempel er der enestående muligheder for at arbejde og virke inden for og uden for EU, og uddannelsesmulighederne er nærmest uendelige. Forlader vi fællesskabet, forsvinder alle fordelene, og det er en kendsgerning, at levestandarden på Færøerne vil blive betydeligt forringet, når en milliard kr. hvert år bliver trukket ud af den færøske velfærd fremover."*

I et gensvar til Sambandsflokkurin på Javnaðarflokkurins hjemmeside den 8. juni 2025 tilkendegiver Javnaðarflokkurin: *"Mens Sambandsflokkurin foreslår en løsning, som ikke rykker os ud af stilstanden, så ønsker Javnaðarflokkurin en praktisk løsning, som løser den udfordring, vi står overfor – samtidig med at vi bevarer de rettigheder, vi har i rigsfællesskabet nu. Udfordringen er bare, at den selvstyrelov, som Sambandsflokkurin foreslår, ikke giver Færøerne større udenrigspolitiske beføjelser. Og det ved Sambandsflokkurin også godt. De organisationer, vi ønsker fuldt medlemskab af, tillader ikke færøsk medlemskab under de nuværende rammer."* *"Derfor er lagmanden gået i gang med at gentænke rammerne, så Færøerne kan få de udenrigspolitiske beføjelser, vi har brug for. Der er forskellige muligheder for at etablere et praktisk fællesskab med tre selvstændige lande i et stærkt fællesskab, og det skridt skal vi tage sammen og i enighed – både på Færøerne og i Danmark. Det kræver først og fremmest, at vi finder løsninger i stedet for forhindringer."* Oversættelse af Javnaðarflokkurins gensvar til dansk er vedlagt som bilag.

I et læserbrev den 8. juni 2025 reagerer MF Sjørður Skaale (Javnaðarflokkurin) på en nyhed om debatten i Folketinget om rigsfællesskabet den 3. juni 2025, der blev bragt i KVF den 6. juni 2025 under overskriften: *"Udenrigspolitikken i rigsfællesskabet forbliver uændret. Færøerne og Grønland får ikke lov til at overtage udenrigspolitikken, siger statsminister Mette Frederiksen."* Sjørður Skaale gengiver i læserbrevet et spørgsmål, statsministeren fik under debatten om, hvorvidt Færøerne med tiden ville overtage udenrigs- og forsvarspolitikken i et mere ligeværdigt samarbejde mellem landene, og han citerer hele det svar, som statsministeren gav. Oversættelse af læserbrevet til dansk er vedlagt som bilag. Sjørður Skaale fastslår i læserbrevet: *"Det, KVF sendte ud, var altså ikke korrekte nyheder. Det var en politisk farvet, opdigtet historie, der kunne bruges – og blev brugt – som partipolitisk krudt."*

Russiske fisketrawlere ved Færøerne er nu på EU's sanktionsliste

Færøernes fiskeriaftale med Rusland, der giver russiske skibe tilladelse til at fiske i færøsk farvand og lægge til i færøske havne, giver på ny anledning til debat. Ifølge DR har EU i sin seneste sanktionspakke (vedtaget den 20. maj 2025) inkluderet det russiske rederi Murman Seafood, hvis trawlere, der pt. har adgang til færøsk farvand og færøske havne, bl.a. mistænkes for at undergrave og true unionens sikkerhed. Landsstyret har i anledning af en henvendelse fra DR tilkendegivet, at man er gået i gang med at undersøge, om eventuelt nye, restriktive tiltag fra færøsk side, der flugter med EU's nye sanktionspakke, vil kræve ny lovgivning. KVF har desuden spurgt landsstyremedlem for udenrigs- og erhvervsanliggender, Sirið Stenberg, om yderligere færøske sanktioner mod Rusland kan komme på tale. Sirið Stenberg svarer til dette, at det ville kræve Lagtingets samtykke, men at *"ja, hvis det er sådan, at det er nødvendigt at skærpe de sanktioner, vi har iværksat (red.: mod Rusland), fordi det er det sikreste og bedste for Færøerne, så er det selvfølgelig det, vi gør"*.

I et interview med Kristeligt Dagblad den 27. maj 2025 oplyste lagmand Aksel V. Johannesen, at Færøerne har skåret drastisk ned i eksporten til Rusland, idet den er faldet fra 23 pct. til 8 pct. Han tilkendegiver, med henvisning til Færøernes sårbare økonomi: *"Det var nok naivt at have så stor en eksport til et land, som ikke er demokratisk"*, og understreger ifølge avisen, at Færøerne fuldt ud bakker op om Ukraine og har indført de samme sanktioner som EU indtil nu.

Javnaðarflokkurins medlem af Folketinget, Sjúrdur Skaale, har bl.a. under forespørgsels- og redegørelsesdebatten om rigsfællesskabet i Folketinget den 3. juni 2025 gentaget sin tvivl om, hvorvidt der fra de færøske myndigheders side føres tilstrækkelig kontrol med russiske trawlere ved og på Færøerne, og om også *"de danske myndigheder varetager deres ansvar på Færøerne"* (se Orientering nr. 11/2025). Med hensyn til sidstnævnte uddyber han, at der med de russiske trawleres tilstedeværelse på Færøerne må være tale om et sikkerhedsanliggende (som er dansk), idet den russiske fiskeflåde officielt indgår i den russiske militære doktrin: *"... formelt er det en del af det russiske militær, der ligger uden for den bekymrede borgers køkkenvindue. Og når det er der, vi er, så er det IKKE de lokale (red.: færøske) myndigheder, der har ansvaret. ... Ansvaret ... ligger hos politiet, hos PET, hos FE, hos danske myndigheder."*

Spørgsmålet om færøsk inspektion af og kontrol med de russiske fiskeskibe var i øvrigt blandt de emner, som lagmanden kom ind på i interviewet med Kristelig Dagblad, jf. ovenfor. Han understreger her, at: *"Selvfølgelig fører vi kontrol også med de russiske skibe ... Vi er i Færøernes landsstyre i tæt dialog med Forsvarets Efterretningstjeneste og Politiets Efterretningsstjeneste om sikkerhedsrisikoen i vort område."*

Sea Shepherd på Færøerne: "Dokumentation frem for konfrontation"

Repræsentanter fra dyrevelfærdsorganisationen Sea Shepherd er kommet til Færøerne for at indlede en fem måneder lang kampagne mod både grindefangst og miljøforurening. Politiet, der er i dialog med organisationen, oplyser, at organisationen i år har lagt tilgangen om og agerer under mottoet: *"Dokumentation frem for konfrontation."* Ifølge organisationens hjemmeside skyldes dette, at: *"Vi har for længst afskaffet fjendtlig taktik og fokuserer i stedet på konstruktivt samarbejde" ... Grindefangsten vil ikke stoppe gennem vrede og anklager*", men ved at *"bygge bro, skabe tillid og styrke lokale stemmer."* Politiet udtaler, at man har beredskab klar, såfremt organisationen i sin aktivitet bevæger sig uden for lovens rammer.

Kongeparret besøger Færøerne

Kong Frederik og Dronning Mary besøger Færøerne den 11.-13. juni 2025 (se Orientering nr. 10/2025). Programmet for besøget kan ses [her](#).